

ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Собакаръ А.О.

доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

УДК 342.95:656.021

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ТРАНСПОРТНОЇ БЕЗПЕКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Висвітлено стан забезпечення транспортної безпеки в країні. Доведено, що безпека на транспорті є складною соціально-економічною проблемою, зумовленою різними чинниками. Наголошено на доцільності з-поміж пріоритетів національної безпеки визначити забезпечення безпеки усієї транспортної інфраструктури та запропоновано комплекс заходів правового та організаційного характеру в цьому напрямі.

***Ключові слова:** транспорт, безпека, національна безпека, рух, аварійність, загрози національній безпеці, транспортна інфраструктура, адміністративно-правовий механізм, удосконалення.*

Постановка проблеми. У третьому тисячолітті новітньої історії транспорт став тим напрямком науково-технічного прогресу, який динамічно розвивається й неупинно збільшує свою рентабельність та ефективність, роблячи все помітнішим внесок у розвиток «нетранспортних» галузей економіки, сферу послуг та культуру. Було би помилкою вимірювати реальний внесок транспорту в прогрес цивілізації суто показниками технічного прогресу, хоча саме в цій сфері досягнення є доволі значними й навіть унікальними. Найбільш вагомою заслугою транспорту перед людством, безумовно, є його синтезувальна, об'єднуювальна роль, що дозволила усвідомити головний сенс земної цивілізації, який полягає у неупинному русі до гармонії техніки, природи і суспільства.

Попри усі заслуги перед суспільством, транспорт має також негативний аспект. Задовольняючи потреби економіки і населення в перевезеннях, транспортні засоби спричиняють значне техногенне навантаження на навколишнє

середовище. Найбільша кількість надзвичайних ситуацій, а надто із загибеллю людей, доводиться саме на транспорт, що свідчить про його високу потенційну небезпечність. Щороку тисячі громадян стають інвалідами на все життя, потребуючи постійної допомоги з боку держави. Неоціненно втраченою для суспільства є загибель або каліцтво дітей і громадян молодого віку, що завдає не виправної шкоди майбутнім поколінням.

Наскільки надійно (а головне, безпечно) організована транспортна система країни, настільки ефективним буде її соціально-економічний розвиток. Попри таке оптимістичне твердження, проблема транспорту та його безпеки залишається однією з малодосліджених.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Більшу увагу вчені зазвичай приділяють проблематиці державного регулювання транспортної системи, дослідженню правовідносин на транспорті, правил руху, охорони праці, екологічним питанням тощо. Усі ці проблеми порушено, зокрема, у працях І. В. Булгакової, В. К. Гіжевського, Е. Ф. Демського, Е. М. Деркач, А. П. Калініченко, М. В. Коваліва, А. В. Мілашевича, В. Й. Развадовського, О. Б. Черномаз, М. Л. Шелухіна, О. О. Юхна та ін. Утім, транспортну безпеку, як інтегральний чинник ефективного функціонування транспортної системи, дотепер не піддано детальному науковому аналізу. Різні аспекти безпеки дорожнього руху розглядалися в роботах В. М. Бесчастного, Г. В. Галіміної, А. В. Гаркуші, С. В. Гизимчука, Г. К. Голубевої, Т. О. Гуржія, С. М. Гусарова, М. М. Долгополової, О. В. Домашенка, В. В. Доненка, В. В. Єгупенка, М. А. Микитюка, В. А. Мисливого, О. Л. Міленіна, В. Ф. Муцка, В. В. Новикова, А. М. Подольки, О. Ю. Салманової, М. М. Стоцької, Я. І. Хом'яка, В. М. Шудрікова, Х. П. Ярмакі, О. Н. Ярмиша. Проте усі ці дослідження або стосувалися інших видів транспорту, або торкалися лише окремих аспектів проблеми транспортної безпеки й, звичайно, не піддавали її комплексному аналізу.

Метою цієї статті є спроба проаналізувати сучасний стан забезпечення транспортної безпеки, визначити актуальні проблеми в цій сфері та перспективи їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Отже, за діапазоном та рівнем можливих загроз транспортна інфраструктура належить до найбільш критичних об'єктів, що пов'язано із зростанням транспортних перевезень небезпечних вантажів; високим ступенем зношеності та аварійності об'єктів транспортного комплексу; зростанням інтенсивності руху транспорту в міру розвитку економіки країни, освоєння нових територій, налагодження роботи міжнародних транспортних коридорів; зростанням дорожньо-транспортної аварійності, що є однією з серйозних соціально-економічних проблем; фактом удосконалення методів і способів протиправної діяльності злочинних формувань стосовно транспортного комплексу.

Між тим, усталена в Україні державна система заходів щодо забезпечення безпеки на транспортних об'єктах, застосовувані методи, прийоми і засоби захисту громадян у випадках надзвичайних подій на транспорті не зо-

всім адекватні наявним і потенційним загрозам. Насамперед, це пов'язано із транспортною інфраструктурою, стан якої наблизився до критичного рівня. Переважна більшість її перебуває в експлуатації за межами нормативного терміну, інша наближається до нього. Наявна система державного регулювання транспортної галузі не охоплює повністю питання забезпечення безпеки, якими, передусім, визначено зобов'язання й відповідальність кожного учасника транспортного процесу, якість дорожньо-транспортної мережі й технічні вимоги до транспортних засобів, підготовку фахівців, надання медичної допомоги і правову відповідальність власників транспортних засобів за станом умов перебування пасажирів і перевезення продуктів харчування, токсичних і небезпечних вантажів на транспорті. Нормативно-правова база в означеній сфері багато в чому не задовольняє вимог сучасності, а чинні нормативні акти здебільшого є відомчими і не відповідають загальнодержавним інтересам у сфері забезпечення безпеки перевезень.

Досвід останнього десятиліття дозволив переконатися, що надання стихії ринку необмеженої свободи призвело до глибокої кризи, серед іншого і в транспортній сфері. Змінення соціально-економічних умов, пов'язане з трансформацією власне економічної системи, викликало необхідність перегляду концептуальних засад управління транспортною галуззю України, оскільки в процесі економічних реформ були втрачені стратегічні цілі розвитку транспортного комплексу. Система управління цим комплексом залишалася надскладною, високовартісною зі значним дублюванням функцій на усіх її рівнях. При цьому контроль центру за діяльністю багатьох підприємств був слабким, що, відповідно, ускладнювало провадження єдиної державної транспортної політики. Як наслідок, – щороку транспортна сфера привертає увагу резонансними дорожньо-транспортними пригодами (далі – ДТП), падінням літаків, сходженням залізничного рухомого складу, аваріями та катастрофами на морському і внутрішньому водному транспорті, результатами чого є людські втрати, величезні економічні збитки і невіддатний жодному матеріальному обліку психологічний чинник.

Усе вищевикладене свідчить про те, що безпека на транспорті є складною соціально-економічною проблемою, зумовленою різними чинниками, серед яких: технічний стан транспортних засобів, транспортної інфраструктури, стан публічного адміністрування і розвиток правової бази, рівень соціальної та правової культури громадян, ефективність державного контролю за безпекою руху, якість превентивних заходів, ефективність системи охорони здоров'я, невідворотність покарання за порушення встановлених правил безпеки на транспорті тощо. Названа проблема є значно ширшою за межі транспортної галузі і поступово набуває масштабів техногенної катастрофи. Будучи детермінованою широким спектром чинників, вона негативно позначається на організації управління, вихованні та освіті населення, психології, господарській діяльності, правопорядку тощо.

Комплекс такого роду факторів дозволяє розглядати транспортну безпеку в сучасних умовах як одну з найголовніших цілей і невід'ємну умову дія-

льності людей, соціальних груп, суспільств, держав і світового співтовариства. З огляду на це закономірним конкретно-історичним процесом для України видається перегляд усталеного конституційно-правового базису системи національної безпеки з урахуванням чинника безпеки в транспортному комплексі, який, на нашу думку, є одним із найважливіших її компонентів. Уже лише це міркування диктує необхідність аналізу проблем безпеки на концептуальному рівні з використанням загальнонаукових і новітніх прикладних методів пізнання, орієнтованих загалом на теоретико-прикладне обґрунтування концепції забезпечення безпеки руху на транспорті в Україні.

Витоки усталеного розуміння безпеки як специфічної характеристики соціальних систем слід шукати у сфері суспільно-психологічного сприйняття цієї проблеми, яке сформувалося під впливом історичного розвитку. Етнолінгвістичні дослідження вчених доводять, що відображення в мові поняття безпеки і його сприйняття як стану захищеності сягає корінням середніх віків. Саме тоді під впливом регулярних ворожих нападів трансформувалося уявлення про безпеку як про перехідну загрозу. Безпека почала сприйматися як перманентна загроза, що має ймовірнісний характер. Таке розуміння безпеки відобразилося у мові та увійшло до тлумачних словників, а нині стало ще й підосною для наукових досліджень, сучасних доктрин і концепцій національної безпеки.

Позиції прихильників «стаціонарного» підходу (безпека є стан) посилилися після прийняття Верховною Радою України Концепції (основи державної політики) національної безпеки України, де останню трактовано як «стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз» [1]. Посилаючись на Концепцію, вітчизняні фахівці певною мірою перенесли закладений підхід у власні наукові розробки.

Безпеку розуміють, насамперед, як «стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує» [2, с. 115], або «відсутність небезпеки, схоронність, надійність» [3, с. 167], а також «становище, в якому загрожує небезпека комусь, чомусь» [4, с. 38], «стан (ступінь) захищеності» [5, с. 6; 6, с. 8]. Нормативні джерела визначають термін «безпека» як «відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди» [7, с. 3]. На думку вчених, безпека становить собою сукупність опосередкованих джерелами підвищеної небезпеки відносин, регульованих юридичними, технічними та організаційними нормами з метою запобігання та усунення загрози життю і здоров'ю людей, матеріальним цінностям та зовнішньому середовищу [8].

Наведені визначення дають можливість, з одного боку, констатувати багатий арсенал тлумачень безпеки, а з іншого, – напевно, доводять дискусійний характер власне поняття. Закладаючи в основу розуміння безпеки стан захищеності, зазначені трактування часто різняться у мотивувальній частині. Причину цього можна віднайти у побудові внутрішньої структури поняття тієї чи іншої безпеки, яка складається з окремих елементів – характеристик. Вони є кількісними та якісними і відображають стан об'єкта з позиції рівня його безпеки. Якісні характеристики орієнтують суб'єкт забезпечення на за-

гальні критерії оцінки: вище зазначеного рівня чи нижче. Кількісні характеристики дають досить чітке уявлення про межі переходу об'єкта з одного рівня безпеки на інший.

Таким чином, безпека як стан системи означає: незалежність (від зовнішніх впливів), стабільність і стійкість, здатність до саморозвитку і прогресу.

Охарактеризований підхід, попри широке застосування у правничій науці, на нашу думку, не позбавлений певних вад. По-перше, заснований на суспільно-психологічному розумінні безпеки як стану захищеності, він базується на трактуваннях тлумачних словників та положеннях нормативних актів, які неправомірно використовувати науково-методологічною підосновою дослідження. По-друге, назріла потреба розглядати безпеку як предмет правничої науки, що, у свою чергу, зумовлює неприпустимість механічного переходу від термінології національної безпеки до термінології транспортної безпеки та їх складових, що, на жаль, відбувається сьогодні.

Недосконалість використовуваних підходів до трактування змісту безпеки та низка дискусійних питань, пов'язаних із використанням означеного поняття у правничій науці, зумовлюють об'єктивну необхідність у розробленні нових, відмінних від наявних, концептуальних засад безпеки.

Чи не єдиною сучасною теорією, яка висуває альтернативне стаціонарному трактування безпеки, є концепція, розроблена Г. Іващенко [9, с. 7–9]. На думку дослідника, використання при тлумаченні сутності безпеки терміна «стан захищеності» є неприпустимим, адже він не є науковим, а виник як невдала спроба віднайти потрібний синонім для поняття безпеки, щоб уникнути тавтології під час тлумачення її змісту.

Відповідно до цієї теорії, безпека є сукупністю умов існування суб'єкта, які він набув у процесі самореалізації та які, таким чином, може контролювати. З наведеного слід розуміти: безпека є не тільки станом захищеності інтересів суб'єкта і станом будь-кого взагалі. Безпека – це умови існування суб'єкта, що є контрольованими ним.

Розглядаючи категорію безпеки в транспортному комплексі, необхідно зазначити, що остання спрямована на захист: пасажирів, власників, отримувачів і перевізників вантажів як осіб, що безпосередньо споживають або створюють транспортний продукт; власників транспортних засобів і осіб, що його фрахтують; транспортного комплексу, включаючи інфраструктуру та працівників; економічний стан країни, включаючи бюджети усіх рівнів; екологічний стан оточуючого середовища [10, с. 2–5].

Як у теорії, так і на практиці названа категорія вживається в декількох зовні близьких семантичних значеннях як от «безпека на транспорті», «транспортна безпека», «безпечне функціонування транспорту», «безпека перевезень», «безпека руху транспортних засобів», «безпека транспортного комплексу», «безпека транспортної інфраструктури» тощо. До того ж, для кожного окремого виду транспорту є характерним власне формулювання видів безпеки: «безпека дорожнього руху», «безпека польотів», «авіаційна безпека», «безпека судноплавства», «безпека мореплавства», «безпека руху поїздів» та ін.

Попри значний арсенал використовуваних термінів, категорія безпеки в транспортному комплексі є найбільш дискусійною, що, насамперед, пов'язано із співвідношенням таких понять як «безпека на транспорті», «безпека руху транспортних засобів» і «транспортна безпека». Останній термін наразі переважно трактовано як попередження тероризму на транспорті. Антитерористичний імператив транспортної безпеки має об'єктивний характер і загалом зумовлений значним зростанням терористичних актів у світі, а також ступенем його небезпечності безпосередньо для транспортного комплексу.

Навіть із урахуванням того, що захист особи, суспільства і держави від тероризму, зокрема в транспортній сфері, нині проголошено пріоритетним завданням, слід мати на увазі, що запобігання і протидія терористичним актам на транспорті – лише складова (хоча і надзвичайно вагома і вкрай актуальна) проблеми забезпечення транспортної безпеки країни загалом. Ще одним її складовим компонентом є захист транспортної сфери від інших (зокрема кримінальних) форм незаконного втручання в роботу транспорту, а також від різного роду надзвичайних ситуацій (подій).

З позиції принципу причинності, яким передбачено встановлення взаємозв'язку між причинами і наслідками подій та явищ, транспортна безпека має декілька складових, серед яких: безпечне транспортування пасажирів та вантажів завдяки забезпеченню надійності транспортних засобів і споруд, виконанню усіх передбачених технологічних процесів, пов'язаних із роботою транспорту; захист процесу транспортування та транспортних підприємств від проявів протидії, провокацій і тероризму; захист довкілля у зв'язку із функціонуванням транспортних підприємств.

Як бачимо, транспортна безпека – широке поняття. Його недоцільно обмежувати винятково простором загроз незаконного втручання в діяльність транспортного комплексу. Якою би важливою і актуальною не була проблема боротьби з тероризмом на транспорті, все одно її слід розглядати як одну зі складових компонентів транспортної безпеки країни. Спроби побудувати систему транспортної безпеки, розраховану на запобігання конкретному виду загроз, у той час як загальновідомо, що реально існують й інші, не менш небезпечні, викликає відвертий подив.

У такому контексті «транспортна безпека» та «безпека на транспорті» є синонімічними категоріями, адже обидві вони спрямовані на забезпечення:

- безпеки для життя, здоров'я пасажирів у процесі здійснення перевезення, а також під час здійснення посадки, висадки та очікування транспортного засобу, що за своїми характеристиками пристосований до перевезення людей;
- безпеки перевезення вантажів та багажу, включаючи обмеження щодо переміщення небезпечних і негабаритних вантажів, спеціалізацію транспортних засобів під переміщення таких вантажів, розроблення окремих маршрутів та встановлення обмежень за графіком користування магістралями загального призначення;
- безпеки експлуатації та функціонування транспортних об'єктів і за-

собів, регламентуючи вимоги до їх стану та проведення комплексу ремонтних і обслуговуючих робіт, унеможлиблюючи доступ до небезпечних (через особливості свого функціонування для оточуючих і порушення нормальних умов функціонування яких може викликати аварії або техногенні катастрофи) об'єктів;

➤ охорони громадського порядку на транспорті – сукупності установлених і охоронюваних державою (в особі уповноважених державних органів, посадових осіб) правил поведінки у громадських місцях на транспорті з метою реалізації прав громадян, іноземців, осіб без громадянства на безпечно переміщення, внаслідок якого задовольняються їх відповідні інтереси, а також потреби державного розвитку [11];

➤ безпечного стану дорожніх умов шляхом розроблення і впровадження організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих загалом на збереження життя і майна учасників дорожнього руху, приведення в належний стан доріг, вулиць та залізничних переїздів, усунення причин виникнення місць концентрації ДТП, удосконалення організації руху транспорту тощо;

➤ економічної безпеки (включаючи зовнішньоекономічну);

➤ інших видів безпек, урахуваючи: інформаційну, екологічну, протипожежну, санітарну, хімічну, бактеріологічну, ядерну, радіаційну безпеку та ін.

Висновок. Таким чином, значущість транспортної безпеки для суспільства та соціально-економічного розвитку країни дозволяє розглядати її як важливий компонент національної безпеки, що покликаний забезпечити національні інтереси у сфері транспортної діяльності та її стійкість; мінімізувати шкоду здоров'ю і життю людей, збитки майну і навколишньому середовищу, загальнонаціональний економічний збиток, пов'язаний із функціонуванням транспорту. Вважаємо за доцільне одним із пріоритетів національної безпеки зазначити забезпечення безпеки усієї транспортної інфраструктури. Першочерговими заходами в цьому напрямі мають стати:

а) формулювання понятійного апарату і основних загроз транспортній безпеці в Законі України «Про основи національної безпеки», в числі яких закріпити загрози: *техногенного характеру* – неналежний технічний стан транспортних засобів, транспортної інфраструктури, високий ступінь зносу і моральне старіння транспортних засобів, небезпечна відмова транспортного засобу; *природного характеру* – різні види природних чинників, що впливають на нормальну роботу транспорту; *соціального характеру* – порушення правил і вимог експлуатації транспортних систем, недосконалість нормативної бази, якою регламентовано відносини в транспортній галузі, недоліки прецедентного або традиційного застосування норм права, бажання операторів транспортного ринку заради економічної вигоди нехтувати нормами безпеки, неефективність державного механізму забезпечення безпеки на транспорті, неправомірне втручання в роботу транспорту (проведення незаконного затримання і арешту транспортних засобів, блокування транспортних магістралей, розукомплектування магістральних шляхів тощо), порушення громадського порядку на транспорті, зокрема терористичні акти й загроза їх учи-

нення;

б) розроблення методології та методичного інструментарію оцінки ефективності систем забезпечення транспортної безпеки об'єктів транспортної інфраструктури;

в) приведення чинного законодавства у сфері забезпечення безпеки в транспортному комплексі у відповідність до міжнародних вимог;

г) формування завдань щодо проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт із актуальних проблем забезпечення безпеки на транспорті;

д) визначення механізмів ресурсного (фінансового, кадрового, матеріального і науково-технічного) забезпечення транспортної безпеки.

Бібліографічні посилання

1. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки : Постанова Верховної Ради від 16 січня 1997 р. № 3/97-ВР // ВВР України. – 1997. – № 10. – Ст. 85.

2. Новий тлумачний словник української мови. – К., 1999. – Т. 3.

3. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка / В. Даль. – М., 1978. – Т. 1–4.

4. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов; под ред. Н. Ю. Шведовой. – 18-е изд., стереотип. – М., 1987.

5. Дубенко О. І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення безпеки особи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О.І. Дубенко. – Ірпінь, 2009.

6. Васьковська В. П. Право людини на безпеку та конституційно-правовий механізм його забезпечення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 / В.П. Васьковська. – К., 2006.

7. ДСТУ 2156–93 «Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення основних понять». – К. : Держстандарт України, 1993.

8. Туманов Г. А. Общественная безопасность и ее обеспечение в экстремальных условиях / Г. А. Туманов, В. И. Фризко // Советское государство и право. – 1989. – № 8. – С. 21–25.

9. Иващенко Г. В. О понятии «безопасность» // Теоретический журнал СКЕПО. – 2000. – № 24. – С. 7–9.

10. Бесчастний В.М. Державна політика транспортної безпеки України: актуальні питання реалізації / Бесчастний В.М., Собакарь А.О. // Віче. – 2010. – № 4. – С. 2–5.

11. Развадовський В.Й. Державне регулювання транспортної системи України (адміністративно-правові проблеми та шляхи їх розв'язання): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В. Й. Развадовський. – Х., 2004.

Собакарь А. А. Современная парадигма транспортной безопасности: административно-правовой аспект. Освещено состояние обеспечения транспортной безопасности в стране. Доказано, что безопасность на транспорте является сложной социально-экономической проблемой, обусловленной различными факторами. Сделан акцент на целесообразности среди приоритетов национальной безопасности отметить обеспечение безопасности всей транспортной инфраструктуры и предложен комплекс мер правового и организационного характера в этом направлении.

Ключевые слова: транспорт, безопасность, национальная безопасность, движение, аварийность, угрозы национальной безопасности, транспортная инфраструктура, административно-правовой механизм, усовершенствование.

Sobakar' A.O. Actual paradigm of transport safety: administrative-legal aspect. The article highlights the state of transport security in the country. It is proved that security in transport is a complex socio-economic problem caused by different factors, among which are: the technical condition of vehicles, transport infrastructure, state of the public administration and the development of a legal basis, social and legal culture of citizens, the efficiency of state control over safety, quality of preventive measures, the effectiveness of the health system, the inevitability of punishment for violation of rules of transport security and the like. The complex of such factors allowed us to consider transport safety in modern conditions as one of the overarching objectives and essential activities of people, social groups, societies, States and international community.

The importance of transportation safety for the society and socio-economic development of the country has allowed to consider it as an important component of national security, which aims to ensure the national interests in the field of transport activity and its stability; to minimize damage to health and life, damage to property and the environment, national economic losses associated with the operation of transport.

The emphasis on expediency among priorities of national security mention the security of the whole transport infrastructure, with the priority measures in this direction are offered to be considered: formulation of the conceptual apparatus and the main threats to transport security in the Law of Ukraine "On fundamentals of national security", including to fix threats of technogenic, natural and social phenomena; development of methodology and methodical tools for assessing the effectiveness of systems for transport security of transport infrastructure objects; bringing the legislation in the sphere of ensuring security in the transport sector in line with international requirements; formation of tasks of scientific-research and experimental-design works on problems of ensuring transport security; identification of mechanisms of resource (financial, human, material and scientific and technical) to ensure transport security.

Keywords: *transportation, safety, national security, traffic, accident, threat to the national security, transport infrastructure, administrative-legal mechanism, improvement.*

Надійшла до редакції 07.09.2016

Дрозд О.Ю.

кандидат юридичних наук, доцент
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 342.951

СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПРОХОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

На основі аналізу чинного законодавства України та наукових поглядів вчених визначено основні нормативно-правові акти, що складають систему адміністративного законодавства у сфері проходження державної служби. Доведено, що система адміністративного законодавства у сфері державної служби направлена в першу чергу на те, щоб врегулювати усю сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі її проходження державними службовцями, та забезпечити належний механізм її реалізації.

Ключові слова: *система, адміністративне законодавство, нормативно-правовий акт, проходження державної служби.*